

## **Program konference Spirituální a morální rozvoj**

Termín konání: 11. října 2025

Místo konání: JABOK, [Salmovská 8, Praha 2](#)

Organizátoři: Česká společnost pro katolickou teologii, z.s.; Pedagogická sekce České křesťanské akademie; Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická

### **Program**

**9:00-9:30** prezence

#### **Blok 1 – Na cestě ke smyslu: mladí lidé, víra a spiritualita**

*Moderuje: Alice Košárková*

**9:30-9:50** Ludmila Muchová, Veronika Blažek Iňová: *Krása, dobro a smysl jako cesty k nalezení spirituality současné mládeže*

**9:50-10:10** Zdeněk Vojtíšek: *Teorie spirituálního vývoje, konverze a dekonverze*

**10:10-10:30** Karel Sládek: *Spiritualita, environmentální zdraví a eco-psycho-somatika*

**10:30-10:45** Barbora Šmejdivá: *Touha po duchovním růstu jako objekt manipulace a zneužití: Teologická reflexe na základě knihy Proměněné sny Petry Dvořákové*

**10:45-11:00** Mariusz Kuźniar: *Reinterpretace křesťanských hodnot pro současného člověka*

**11:00-11:20** **panelová diskuze 1**

**11:20-11:30** **přestávka**

#### **Blok 2 – Spirituální péče a péče o spiritualitu**

*Moderuje: Marcela Roubalová*

**11:30-11:45** Michal Kaplánek, Anna Dudová: *Životní vize jako cíl výchovy podle Mario Polla*

**11:45-12:00** René Milfait: *Etický obsah, účinnost a relevance spirituality a spirituální péče v kontextu zdravotní péče*

**12:00-12:15** Karolína Burešová: *Prevence duševních onemocnění u dětí a mládeže v sociálně pedagogickém kontextu*

**12:15-12:30** Adéla Muchová: *Umění synodálního naslouchání: Na cestě kultivace osobního i společného rozvoje*

**12:30-12:40** Alice Košárková: *Aspekty spirituality a způsob uchopení víry jako možné východisko morální orientace mladých lidí*

**12:40-13:00** **panelová diskuze 2**

**13:00-14:00** oběd

### **Blok 3 – Výchova a víra mezi rodinou, školou a církví**

*Moderuje: Alice Košárková*

**14:00-14:15** Andrea Blaščíková: *Výchova k rozvážnosti: keď sa vidieť a konať učíme spolu*

**14:15-14:30** Marcela Roubalová: *Vliv rodinného prostředí na náboženskou identitu středoškolské mládeže*

**14:30-14:45** Jan Polák: *Jak se Dekalog stal základem zpovědního zrcadla?*

**14:45-15:00** Šárka Koflerová: *Spoluutváření budoucnosti náboženské výchovy a katecheze s dětmi školního věku v Diecézi ostravsko-opavské*

**15:00-15:15** Zuzana Svobodová: *Vidět a dohlížet, posoudit a určit, jednat a utvářet*

**15:15-15:30** panelová diskuze 3

**15:30-15:50** závěrečná diskuze k tématu konference

**15:50-16:00** vyhlášení soutěže Cena Josefa Zvěřiny

**16:00-16:30** raut

### **Abstrakty konferenčních příspěvků**

**doc. PhDr. Ludmila Muchová, Ph.D., Mgr. Veronika Blažek Iňová, Ph.D.**

#### ***Krása, dobro a smysl jako cesty k nalezení spirituality současné mládeže***

Cílem tohoto spoluautorského příspěvku bylo prozkoumat, v jakých kategoriích dnešní mladí lidé uvažují o spirituálním, posvátném či přesažném rozměru svého života. Základní výzkumnou otázkou této kvalitativní výzkumné sondy bylo proto zjistit, *jak vnímají mladí lidé ve věku 15–18 let zkušenosti, v nichž se otevírá transcendence*. Výsledky šetření v mnohém potvrzují závěry výzkumů podobného charakteru, provedených v posledním desetiletí, a snad jen zvýrazňují charakter současné spirituality mládeže. Mladí lidé jsou sice fascinováni a žasnou, ale nikoliv směrem k něčemu tajemnému, co je přesahuje. Respektive vnímají transcendenci, ale jako imanentní, tzn. že všechny svoje "vyšší city" vztahují ke kategoriím krása, dobro, smysl, nikoliv k tajemství, které by vnímali jako něco „božského“ či nadsmyslového..., ale naopak jako něco, co je vlastností člověka.

**doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Ph.D.**

#### ***Teorie spirituálního vývoje, konverze a dekonverze***

Teorie spirituálního vývoje může podle autora referátu přispět k hlubšímu pochopení konverze do radikálního náboženského společenství a může přinést relevantní odpověď na otázku možných

psychických a sociální dispozic k takové konverzi. Další častá otázka, která může být s využitím této teorie zodpovězena, je, zda a případně jak může konvertitovo okolí facilitovat jeho osobnostní a duchovní vývoj tak, aby v jeho dalším náboženském životě slábly počáteční radikálně protestní postoje, typické pro konvertity zvláště do radikálních společenství. Výklad vychází z teorie spirituálního vývoje Jamese W. Fowlera (1940–2015) a přihlíží k jeho akademickým následovníkům.

**doc. RNDr. ThLic. Karel Sládek, Ph.D., MBA**

***Spiritualita, environmentální zdraví a eco-psychosomatika***

Přednáška se zaměří na propojení spirituality, environmentálního zdraví a nově se rozvíjejícího oboru eco-psychosomatiky. Ukáže, jak významně působí přírodní ekosystémy – zejména les – na tělesné, duševní i spirituální zdraví člověka. Vychází z poznatků tzv. lesní medicíny a z vědeckých studií o metodě Shinrin-yoku (lesní koupel), které dokládají pozitivní vliv pobytu v přírodě na imunitní systém, snižování stresu, psychickou odolnost a kvalitu života. Přednáška se dotkne také spirituálních a terapeutických aspektů vztahu člověka k přírodě, a možností integrace meditace a kontemplace v přírodním prostředí do psychosomatické a zdravotní péče.

**ThLic. Bc. Barbora Šmejdová, Ph.D.**

***Touha po duchovním růstu jako objekt manipulace a zneužití: Teologická reflexe na základě knihy Proměněné sny Petry Dvořákové***

Prostředí církve má být prostorem, v němž se rozvíjí a podporuje duchovní růst člověka. V praxi však můžeme narazit na postoje a přístupy, které tento růst naopak brzdí, deformují nebo zcela znemožňují. Česká spisovatelka Petra Dvořáková se tomuto napětí věnuje vedle dalších děl v knize *Proměněné sny*. Zde v různých kontextech zachycuje lidskou touhu po hlubším vztahu s Bohem, která se však stává terčem manipulace, psychického nátlaku nebo institucionálně legitimizovaného zneužití. Příspěvek se zaměřuje na analýzu těchto situací z teologického hlediska, pojmenovává klíčové duchovní a antropologické deformace, které v nich vystupují, a hledá možné cesty k obnově důvěry.

**ThLic. Mariusz Kuźniar, Th.D.**

***Reinterpretace křesťanských hodnot pro současného člověka***

V současné sekularizované společnosti se tradiční hodnoty – jako autorita, objektivní pravda či náboženství – postupně dostávají na okraj společenského zájmu. Zdá se však, že duchovní senzibilita u mladé generace přetrvává; proměnil se ovšem jazyk, očekávání i způsoby, jakými je spiritualita vyhledávána. Náboženská edukace dneška – ať už jde o vzdělávání, katechezi či psycho-duchovní péči – tak stojí před novými výzvami.

**doc. Mgr. Michal Kaplánek, Th.D., Mgr. Anna Dudová, Ph.D.**

***Životní vize jako cíl výchovy podle Mario Polla***

Mario Pollo (nar. 1943) je italský psycholog, tvůrce pedagogického přístupu s názvem *kulturní animace*. Zatímco pojem „progetto di vita“ je v italské legislativě zakotven jako *celistvý individuální*

*plán celostního rozvoje dítěte s postižením, Pollo jej chápe jako jeden z univerzálních cílů výchovy. Náš příspěvek se bude zabývat nejen českým ekvivalentem „životní vize jako cíl výchovy“ (M. Kaplánek), tak i konkrétními metodami, jak k tomuto cíli směřovat (A. Dudová).*

**ThLic. Ing. René Milfait, Ph.D.**

#### ***Etický obsah, účinnost a relevance spirituality a spirituální péče v kontextu zdravotní péče***

Relevantní standardy a dokumenty ve zdravotnictví zahrnují do hodnocení zdravotního stavu pacienta a přiměřené péče o něho i přiměřené posouzení jeho psychosociálního stavu a spirituálních potřeb, popř. posouzení téhož u jeho blízkých. Rozšiřována a nabízena je rovněž spirituální péče v podobě specializované služby nemocničních kaplanek/kaplanů, takže se mohou pacienti i personál často setkat s někým a něčím, s kým a s čímž by jako občané ne-pacienti nesetkali. Na spiritualitu a spirituální péči bude proto pohlédnuto i na jako morální koncept, jenž je také tématem a předmětem etické reflexe, a na jeho možnosti pro rozhodování o péči spojené zejména se závěrem lidského života. Představeny a k sobě vztaženy budou taktéž anamnestické otázky v oblasti spirituality a modely spirituální péče.

**PhDr. Karolína Burešová, Ph.D.**

#### ***Prevence duševních onemocnění u dětí a mládeže v sociálně pedagogickém kontextu***

V posledních letech radikálně stoupl počet dětí a mládeže trpících duševním onemocněním. Dnešní dětská populace vyrůstá v neustále se proměňujícím globalizovaném světě, který klade vysoké nároky na duševní rovnováhu všech věkových kohort. V této souvislosti jsou odbornou i laickou veřejností uváděna témata jako pandemie covid, válka na Ukrajině, válka v Izraeli, ale také téma udržitelného rozvoje či genderové identity.

Za této situace je více než kdy jindy potřeba hledat cesty, ale také dlouhodobá systémová opatření na státní i lokální úrovni, která budou konzistentně směřovat k efektivní podpoře duševního zdraví dětí a mládeže. Kapacity dětských psychologů, psychiatrů, terapeutů a dalších odborníků věnujících se psychologické péči a poradenství bohužel neodpovídají současné poptávce. Z tohoto důvodu je nutné nejen vyvíjet účinné metody psychologické intervence, ale zaměřit se zejména na prevenci duševních onemocnění. Jedním z možných řešení může být sociálně pedagogická péče, která je v českém prostředí dlouhodobě ukotvována a je nejen na školách stále častěji využívána.

**Adéla Muchová, Ph.D.**

#### ***Umění synodálního naslouchání: Na cestě kultivace osobního i společného rozvoje***

Příspěvek se zabývá synodálním nasloucháním jako transformativní duchovní praxí, která má zásadní význam pro kultivaci osobního i společného duchovního a morálního rozvoje. S odkazem na synodální cestu zkoumá, jak může aktivní a empatické naslouchání Duchu i druhým (*sensus fidei*) přispět k růstu a transformaci církve i jednotlivců. Tematizuje současná znamení doby a ptá se, jak uplatnit synodální principy naslouchání v pastorační péči a vzdělávání dospělých.

Jak mluvit o Bohu, který není bezcitným moralistickým dozorem ani vzdáleným, neosobním principem? Jak sdílet evangelium, které je hluboce lidské, a přesto jej nelze zredukovat na psychologii či etiku? Jak porozumět duchovním otázkám mladých lidí? Jak je provázet, aniž bychom sklouzli k manipulaci?

**Mgr. Alice Košárková, Ph.D.**

***Aspekty spirituality a způsob uchopení víry jako možné východisko morální orientace mladých lidí***

Mladá generace hledá nové způsoby, jak porozumět otázkám smyslu, transcendence a spravedlnosti, přičemž její vztah k víře se často odklání od institucionálních forem. Výzkum mezi studenty církevních škol ukazuje, že právě spiritualita a její aspekty souvisejí s hlubší morální orientací, ochotou nést odpovědnost a postoji k různým skutečnostem. Ukazuje se, že spiritualita není jen oblastí osobního prožívání, ale nese vztahový a hodnotový potenciál, který ovlivňuje jednání jednotlivce v konkrétních situacích. Zvláštní pozornost si zasluhuje také způsob, jakým mladí lidé uchopují a interpretují náboženskou zkušenost – tedy zda v ní spatřují otevřený rámec pro hledání smyslu a životní orientace, nebo spíše uzavřený systém pravidel a přesvědčení. Tyto souvislosti otevírají nové možnosti, jak chápat spirituální rozměr i víru jako vnitřní dynamiku formující člověka v jeho vztazích ke světu, sobě i Bohu.

**doc. PhDr. Andrea Blaščíková, PhD.**

***Výchova k rozvážnosti: keď sa vidieť a konať učíme spolu***

Príspevok sa venuje otázke hľadania vhodného spôsobu predstavenia morálky a spirituality vysokoškolákom a najmä budúcim učiteľom náboženskej výchovy, a to jednak so zreteľom k prekonaniu moralizmu a abstraktného formalizmu, jednak s ohľadom na zapálenie ich túžby osobne rásť. Tézou je, že kľúčovú úlohu pri tomto procese nezohráva morálna veda, ale spoločné učenie sa cnosti rozvážnosti (*prudentia*). Tá nám pomáha prepájať rôzne aspekty nášho každodenného života – videnie s konaním, intuíciu s logikou, vlastnú skúsenosť s učením sa od druhých, profesijnú špecializáciu s dobrým životom. Príspevok predstavuje rozvážnosť – v nadväznosti na výklad Tomáša Akvinského – cez jej integrálne časti. Ukazuje ich prepojenie s emóciami, túžbami a charakterovou formáciou. Výsledkom je niekoľko námetov, ako možno výchovu k rozvážnosti zakomponovať do vysokoškolského vzdelávania.

**Mgr. Marcela Roubalová, PhD.**

***Vliv rodinného prostředí na náboženskou identitu středoškolské mládeže***

Řada rodičů i pedagogů působících v oblasti náboženské výchovy dnes stojí před otázkou, jakým způsobem adekvátně a účinně formovat náboženskou identitu dospívajících. Tradiční formy náboženské výchovy v rodinách se v současné společnosti vyskytují spíše sporadicky a školní výuka náboženství, často spojená s moralistním akcentem, bývá mladou generací vnímána jako neadekvátní či dokonce kontraproduktivní. Tento příspěvek, opírající se o data z empirického šetření, se pokusí zodpovědět otázku, jaký vliv má domácí religiózní prostředí na formování víry studentů středních škol.

**ThLic. Jan Polák, Ph.D.**

***Jak se Dekalog stal základem zpovědního zrcadla?***

Příspěvek si klade za cíl odpovědět na otázku, jak se do aktuálních zpovědních zrcadel dostalo Desatero Božích přikázání. Odráží se od praxe prvokřesťanské církve, bere v potaz spisy církevních Otců, zejména sv. Augustina, všímá si Řehole sv. Benedikta a hlouběji se věnuje sv. Řehoři Velikému a jeho *Moralia in*

*Job*, jež lidem předkládalo koncept hlavních hříchů. Důraz na tento koncept se v několika postupných krocích začal posouvat směrem k Dekalogu. Jedním z nich byl důraz na studium historického smyslu Písma svatého v klášteře svatého Viktora na předměstí Paříže, v němž vynikl především mnich Hugo. Dále to byla morálka závazku, s níž přišel františkán Vilém Ockham a konečně snaha o celkovou obrodu církve Jana Gersona. Právě posledně jmenovaný se o zdůraznění významu Dekalogu zasloužil především svým dílem *Opusculum tripartitum*, jež lze považovat za základ moderních katechismů, v nichž Desatero Božích přikázání a jeho výklad zaujímají prominentní místo – a to až do současnosti.

**Mgr. Šárka Koflerová**

***Spoluutváření budoucnosti náboženské výchovy a katecheze s dětmi školního věku v Diecézi ostravsko-opavské***

Příspěvek představí *Rámec pro náboženskou výchovu a katechezi s dětmi školního věku*, který vznikl jako součást projektu *Spoluutváříme budoucnost náboženského vzdělávání a katecheze* v Diecézi ostravsko-opavské. Východisky pro tvorbu Rámce byly *Direktorium pro katechezi* (2020), revidovaný *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* (2025), dokument České biskupské konference *Směrování katecheze a náboženského vzdělávání v České republice* (2015) a realita diecéze. Rámec rozlišuje školní náboženskou výchovu a katechezi ve farnosti jako dvě komplementární části a formuluje pro ně kompetenčně orientované očekávané výsledky učení a očekávané výsledky katecheze. Vznikal synodálně a participativně ve spolupráci pracovníků *Katechetického a pedagogického centra* s vyučujícími náboženství, kněžími a odbornou konzultantkou z Teologické fakulty Jihočeské univerzity. Součástí projektu byla také revize *Osnov k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1.–9. ročníku základní školy*. Očekávané výsledky učení v oblasti náboženské výchovy byly konstruovány s přihlédnutím k učebnicím pro 1.–4. ročník základní školy, které byly přeloženy z rakouských originálů a v rámci licence přizpůsobeny českému prostředí. Tyto učebnice byly zveřejněny jako výstup projektu. Rámec může být inspirací pro další místní církve, které promýšlejí směřování náboženského vzdělávání a katecheze s dětmi v kontextu současného rychle se měnícího světa.

**doc. PhDr. Zuzana Svobodová, Ph.D.**

***Vidět a dohlížet, posoudit a (vyloučením) určit, jednat a (nalézáním spolu-) utvářet***

Příspěvek bude promýšlet jednu z nejrozšířenějších metod uplatňovanou Katolickou akcí, totiž metodu vidět-posoudit-jednat v kontextu aktuální situace. Reflektován bude na jedné straně příspěvek vybraných českých a slovenských aktivních křesťanů 20. století rozšiřujících hnutí Rodina, na straně druhé kritické až varovné myšlenky vybraných filosofů, včetně Michela Foucaulta (1926–1984). Cílem příspěvku bude ukázání hranic a možností v nynějším kontextu spirituální a morální výchovy a vzdělávání.